

KÉP ÉS ZENE A VÁRBAN

Megvalósul egy érdekes javaslat

Pestről, Budáról, ahová csak a látvány elibénk jön, nézzük, csodáljuk az újjáépülő Várpalotát. Pedig még alszák, csupán képzeletünk ébresztgeti az ocsmány álom után, amelybe csaknem belehajt. Már nem vitatkozunk a kupolán sem, elfogadjuk, várva, hogy benépesüljenek a termek és kigyulladjon a fény.

A fény. Alighanem ez gondolkoztatta el Rőczey Jánost is, aki ugyanolyan részese e várakozásnak, mint mi valamennyien, budapestiek. Azzal a különbséggel talán, hogy mint tapasztalt idegenforgalmi szakember, pedagógus és a város történet bűvára — egyébként a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal munkatársa — szenvedélyes figyelemmel foglalkozik a Vár idegenforgalmi problémájával és azzal a kulturális misszióval, amelyet, megújódását elhatározván, ráruháztak.

Rőczeyt fellelkesítette a budavári palota megújításának sokoldalú programja, egyben gondolkodóba is ejtette, mivel lehetne kiegészíteni, még koncepciózusabbá tenni ezt a tervet. Most, hogy itt ülünk a Roosevelttéri hivatali szobában, ahonnan pillantásunk hol a másik parton bontakozó elragadó látványra, hol az asztalon kiterített tervrajzra esik, rendkívüli módon élvezem a témát, amelyet megrendezve sem lehetne jobban illusztrálni.

A palota-komplexum leendő rendeltetése a kiindulópont, az odakerülő Vármúzeum, Néprajzi Múzeum, Legújabbkori Történelmi Múzeum, a Széchényi Könyvtár, Kiadói Főigazgatóság, Színház-történelmi Intézet és Várszínház, de legfőképpen az épülecsoport középpontjának, a kupolacsarnokknak és a tőle jobbra-balra elhelyezkedő, homlokzatilag is kiemelkedő két szárnyépületnek várományosa: a **Magyar Nemzeti Galéria**. Ezek az intézmények határozzák majd meg a palota és bizonyos mértékig az egész budai vár új szerepkörét, arculatát és hangulatát is.

Rőczey javaslata — beszélgetésünk is ezt bizonyítja — igen nagyra értékeli ezt az elgondolást, amely e szellemi kincsestár fókuszába helyezi képzőművészetünk legértékesebb alkotásait. De ha minden lehetséges dimenzióban végiggondoljuk, miként alakul majd az élet a palotában és környékén, bizonyos kételeyeink támadhatnak. Mire gondol Rőczey?

Este hat-hét órakor bezárják kapuikat a felsorolt intézmények. A végre kivirult Várpalota ablakszemei sötétlen merednek a városra. A látogatók szétszédednek és nem gyönyörködhetnek a város innen különösen szép esti látványában. A szóban forgó muzeális jellegű intézmények látogatóinak köre sem olyan széles, mint amelyet a hely értéke és varázsa alapján megkívánhatnánk, még akkor sem, ha joggal feltételezzük, hogy a képzőművészet kedvelőinek tábora növekedni fog. Azonkívül a palota látogatottsága kihát a várbeli »polgárváros« érdekességeinek, szórakozóhelyeinek és vendéglátóiparának forgalmára is, amely, féltő, ilyen módon nem lenne olyan élénk, mint amire ma általában számítanak,

Mindezt azt javasolta Rőczey János, hogy a palotában, pontosabban a Galéria épületrészeiben alakítsanak ki hangversenytermet vagy termeket, de a szokványostól eltérő módon úgy, hogy a képzőművészeti és zenei élmény összekapcsolására, invenciózus kombinálására is lehetőséget nyújtson. A javaslat — Rőczey is hangoztatja —, nem merőben új, mert például a bécsi Palais Auerspergben is próbálkoznak ilyesmivel, s magam még hozzáteszem, hogy az Akropolisz tövében rendezett zenei, drámai játékok, vagy a Forum Romanumon előadott Orff oratórium, kombinálva a fényjátékkal megvilágított antikvitásokkal, hasonló törekvéseket tükröz. Tény, hogy ezeknek a néhol pompásan sikerült, másutt kissé vásárvá lett képzőművészeti, drámai, zenei látványosságoknak igen nagy a vonzerejük és művészi ítéloképesség, érzék és fegyelm kérdése, hogy a vonzás és a jó ízlés ne kerüljenek összeütközésbe egymással.

Sokáig beszélgettünk Rőczeyvel. És csak bizonyos idő múltával, a gondolatok kicserepülésének és kölcsönhatásának érlelő ereje pontakoztatta ki a maga valójában azt a sok pompás lehetőséget, amit ez a javaslat magában rejt. Rőczey olykor apró példákkal operált. Tanár volt. Számos alkalommal vitte diákjait múzeumba, képtárba. És megfigyelte — amit mindnyájan tudunk, csak ritkán vallunk be —, hogy a képzőművészeti alkotások e klasszikus bemutatási rendben ritkán kapnak olyan elismerést, amelyet tényleg megérdemelnének. Magam még hozzátenném, az Itáliát idén megjárt sok ezer magyar turista a megmondhatója, milyen fárasztó egy-egy képtárban a nagyszerűnél nagyszerűbb művek tömkelegének a befogadása. Nemcsak fárasztó. Egyenesen lehetetlen. És az olaszok már fel is ismerték, hogy ez a sűrítés egyáltalán nem szükségszerű. Előfordul, hogy kiállítás rendeznek egy városkában, amelyen például Michelangelo egyetlen műve szerepel csupán. Persze remek érzékkel, olyan miliőbe helyezik, amelyet a remekmű és a zarándok egyaránt megérdemel.

Nos, illúziót keltő, kényelmes és a történelmi múltból fakadóan gazdag környezetben a budai Várban sem lesz hiány. S képzeljünk hozzá csupán néhány remek képet vagy szobrot, amelyet nem széksorokból, hanem kényelmes zsöllyékből akár egy órácskán át úgy szemlél az ember,

hogy közben egy jó tündér illő muzsikát varázsol a falak mögül...

Csupán néhány festmény vagy egy szoborcsoport, vagy egy valóban bámulatra méltó gobelin felvonultatásával a fények mértéktartó játékát is igénybe lehet venni. Azután — erre Rőczey figyelmeztet — este van, a vendégek kívülből is ünnepélyesebbek és fogékonyabbak a szépre. Nekem meg eszembe jut, voltaképpen elég kevés még mindig az őszinte tárlatlátogatók és zenerajongók száma nálunk, s bár van, aki mindkét művészetnek hódol, sokan ma is csak az egyiket kedvelik. Vajon, ha alkalmuk nyílnék e kettős élvezetre, nem hódolnának-e be az addig idegennek tűnt művészetnek?

Mindezek magától értetődően nemzetközileg is számotartott eseményekkel növelnék a budai Vár idegenforgalmát és benépesítve méltó rangra emelnék ezt a remekművárosrészt.

A javaslatot elfogadták!

Pogány Ö. Gábor, a Galéria főigazgatója kérésére a Középülettervező Vállalat illetékes részlege már a megvalósításon dolgozik. Hangversenyteremnek a kupolacsarnoktól jobbra fekvő D-épület kétemelet magas, úgynevezett »trónterem« látszik alkalmasnak. Ide reprezentatív műalkotások kerülnek és a teremben, valamint a második emeleti Galéria-folyosón bőven jut hely az ülések elhelyezésére is.

Még ki is bővült az elgondolás. **Kongresszusi előadótermet is berendeznek**, több nyelvű fordító berendezéssel, megfelelő technikai felszereléssel, hogy e pazar környezetben rendezhessék a legmagasabb színvonalú nemzetközi kongresszusokat, találkozókat, de alkalomadtán irodalmi, művészeti eseményeket is.

Kultúránk »palotán kívül rekedt« ágainak — mint a javaslattevő mondja — egyik legmértöbbika, a zene tehát mindenképpen helyet kap e »fellegvárban«. Még türelmetlenebbül várjuk a kapunyitást.

Balog János